

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team: Projecten, Realisatie en Ontwikkeling

Onderwerp:

Plan van Aanpak Arbeidsmigratie

Notagegevens

Bestuursorgaan	: B-en-W 6-06-2023
Notanummer	: 2023-424
Datum	: 6-06-2023
Programma	: 10a - Economie en internationaal beleid
Portefeuillehouder	: Wethouder Walder,
Bijlage(n)	: Aanpak leefomstandigheden arbeidsmigranten.docx, Def fin dekking arbeidsmigranten.pdf, PVA Arbeidsmigranten def.pdf

Parafering

17-05-2023: Programmamanager Economie en Internationaal beleid17-05-2023: Wethouder

Agendering

* 19-05-2023: Directeur

* 17-05-2023: Teammanager Concernstaf en Adjunct-secretaris

Definitieve akkoord

8-06-2023

B & W d.d.: 6-06-2023

Besluit

1. De raad voor te stellen het plan van aanpak Arbeidsmigratie vast te stellen
2. De raad voor te stellen ter uitvoering van het plan van aanpak middelen beschikbaar te stellen voor extra personele capaciteit: 1 fte toezichthouder, 0,3 fte handhavingsjurist en 0,33 fte coördinator arbeidsmigratie
3. De financiële consequenties als gevolg van de extra personele capaciteit mee te nemen bij de integrale afweging bij de voorjaarsnota 2023
4. Het raadsvoorstel en het ontwerp-raadsbesluit vast te stellen
5. De stukken aan te bieden aan de raad

De nota en het besluit openbaar te maken.

Inleiding

Aanleiding

Deventer is een aantrekkelijke stad voor arbeidsmigranten vanwege het gunstige (goedkope) woonklimaat. In en om Deventer is volop werkgelegenheid. In Deventer wonen naar schatting zo'n 5.000 arbeidsmigranten. Naar verwachting zal dit aantal in de toekomst alleen maar toenemen omdat onze economie ook een steeds grotere behoefte heeft aan arbeidsmigranten. De huidige leefomstandigheden van deze mensen zijn vaak slecht. Ze zijn vaak het slachtoffer van criminele netwerken die achter een moderne vorm van uitbuiting zitten. In wijken waar nu veel arbeidsmigranten wonen, wordt veel overlast ervaren door de wijze waarop arbeidsmigranten worden gehuisvest. Deze situatie willen we veranderen voor zowel arbeidsmigranten als wijkbewoners.

Proces

De raad heeft, bij motie 2.1 'Onderhuur en Ondernijning, ter raadsvergadering 10 november 2021, het college opgedragen:

1. Tot een sluitend Plan van Aanpak te komen met betrekking tot:
 - a. de visie op het huisvesten van arbeidsmigranten,
 - b. de aanpak van malafide uitzendbureaus en hiertoe nadere instrumenten te ontwikkelen,
 - c. een onderzoek of de wet 'Goed verhuurderschap' ingezet kan worden bij misstanden met betrekking tot onderverhuur.
2. De uitkomst voor de behandeling van de Voorjaarsnota 2022 ter informatie aan de raad voor te leggen, met een inschatting van de kosten en beoordeling of de huidige middelen voldoende zijn voor de uitvoering. Dan wel, voor de behandeling van de Voorjaarsnota 2022, met een aanvullend voorstel aan de raad te komen.

BMC rapport 'Bouwstenen voor de aanpak van arbeidsmigratie in Deventer'

Als eerste stap op weg naar een Plan van Aanpak is in het voorjaar van 2022 het onderzoeksrapport Bouwstenen voor de aanpak van arbeidsmigratie in Deventer opgesteld. Het rapport bevat een analyse van de huidige situatie en ambitieniveaus/bouwstenen voor een Plan van Aanpak.

De raad is in twee sessies op 30 november 2022 en 14 januari 2023 geconsulteerd over dit rapport. De raad heeft zich uitgesproken over het ambitieniveau met bijbehorende bouwstenen dat de raad uitgewerkt wil zien. In het BMC-rapport gaat het om de volgende bouwstenen die horen bij het hoogste ambitieniveau 'Sturen op toekomstbestendigheid en samenwerken binnen de regio':

1. Leer van andere gemeenten
2. Verdiep kennis van de feitelijke situatie
3. Verbeter inschrijving in de Basis Registratie Personen
4. Borg dat bestemmingsplan, omgevingsplan, huisvestingsverordening één geheel vormen
5. Borg integrale samenwerking binnen de gemeentelijke organisatie
6. Borg en versterk handhaving en hef excessen op
7. Realiseer samenwerking in de regio
8. Bed arbeidsmigratie in in alle relevante visies, plannen en verordeningen
9. Realiseer voldoende short- en midstay-verblijfs capaciteit
10. Vergroot weerbaarheid van arbeidsmigranten
11. Voeg arbeidsmigratie toe aan het thema leefbaarheid
12. Voer een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse uit

In dit Plan van Aanpak werken we de ambities van de raad uit, maar spreken we niet langer meer over ambitieniveaus en bouwstenen. De ambitie om te komen tot fatsoenlijke huisvesting voor arbeidsmigranten vertalen we naar drie doelen, namelijk het realiseren van passende huisvesting voor de groep short-stay arbeidsmigranten, structureel toezicht & handhaving inzetten om excessen aan te pakken en het beter zicht krijgen op arbeidsmigranten.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Met deze aanpak verbetert de positie van arbeidsmigranten in Deventer, alsook ook de leefbaarheid in wijken: wanneer arbeidsmigranten meer deel uit gaan maken van de Deventer samenleving en kunnen wonen op fatsoenlijke huisvestingslocaties, neemt hiermee de overlast af die wordt ervaren door illegale huisvesting van arbeidsmigranten.

Met een integrale en gebiedsgerichte aanpak hebben we de volgende doelstellingen:

Legale huisvestingsmogelijkheden realiseren voor short stay groep arbeidsmigranten

Illegale kamerverhuur ontstaat onder meer door schaarste aan geschikte huisvesting voor de groep short stay arbeidsmigranten. Daarom gaan we ook samen met marktpartijen nieuwe huisvestingsmogelijkheden bekijken voor arbeidsmigranten in de gemeente Deventer en in de regio.

Excessen in de kamerverhuur tegengaan

Excessen in kamerverhuur bestrijden we actief door malafide uitzendbureaus en pandeigenaren, die illegale huisvesting bieden aan arbeidsmigranten, juridisch stevig aan te pakken. Illegale huisvesting in wijken veroorzaakt momenteel veel overlast. Wanneer illegale huisvesting verdwijnt, verdwijnt ook de daarmee gepaard gaande overlast uit wijken en verbetert de leefbaarheid.

Beter zicht krijgen op arbeidsmigranten

We krijgen beter zicht op de groep arbeidsmigranten waardoor arbeidsmigranten betere voorlichting kunnen krijgen over hun rechten en plichten in Deventer. We gaan nauwer in contact komen met arbeidsmigranten om hen beter te leren kennen. Daardoor komen we te weten wat arbeidsmigranten nodig hebben, onder meer op het gebied van zorg & welzijn. Door beter zicht op en contact met arbeidsmigranten komen ook hun kinderen beter in beeld.

Kader

Gemeente Deventer:

Motie 2.1 Onderverhuur en Ondermijning (10 november 2021)

Raadsmededeling 2022-219 dd 07-03-2022 Goede huisvesting arbeidsmigranten en leefbare wijken

Raadsmededeling 2022-872 dd 01-11-2022 Huisvesting Arbeidsmigranten en leefbare wijken

Rijksoverheid:

Invoering Verplichte certificering van uitzendbureaus (certificering verplicht per 1 januari 2025, ministerraad is akkoord met wetsvoorstel, wetsvoorstel is voor advies naar de Raad van State gezonden)

Wet Goed Verhuurderschap: de inwerkingtreding van de wet wordt voorzien op 1 juli 2023 (aangenomen door de Tweede Kamer op 7 maart 2023 en door de Eerste Kamer om 23 maart 2023)

Programma Een Thuis voor Iedereen (in uitvoering)

Betrokken partijen en participatie

Dit Plan van Aanpak is in de onderzoeksfase opgesteld in samenwerking met:

- professionals in de wijk (interviews voorjaar 2022)
- gesprekken met wijkbewoners (voorjaar 2022)
- ambtelijke medewerkers die in hun werk veel te maken hebben met arbeidsmigranten (werksessie mei 2022)

In de consultatiesessie hebben twee bewoners ingesproken (december 2022)

Verder zijn bij het schrijven van dit plan betrokken geweest:

- programmamanagers Veiligheid, Economie en Wonen (afstemmingsoverleg), als mede een regiemanager
- beleidsadviseurs gemeente Deventer in een drietal strategische beraden op het gebied van Handhaving & Toezicht, het Sociaal Domein en Economie.
- programmamanager gemeente Apeldoorn

Bij de uitvoering van het Plan van Aanpak zullen betrokken zijn:

- partners in de wijken
- werkgevers
- gemeenten in de regio Stedendriehoek

- VNG Naleving
- deelnemers Landelijk Samenwerkingsconvenant Interventieteams

Argumenten voor en tegen

Argumenten voor:

- 1.1. De raad heeft het college opgedragen met een sluitend plan van aanpak te komen.
- 2.1. Door structurele middelen toe te kennen voor toezicht & handhaving voldoen we deels aan de ambities van de raad, omdat we behouden wat we nu (tijdelijk) hebben, daarmee is 'de basis op orde'.
- 3.1 Om het ambitieniveau van de raad wat betreft een integrale aanpak te bereiken is centrale aansturing voor de uitvoering van dit Plan van Aanpak nodig. Een coördinator Arbeidsmigratie zorgt voor een gebiedsgerichte en integrale uitvoering van dit Plan van Aanpak en stuurt de taskforce Arbeidsmigratie aan. De coördinator is het aanspreekpunt voor bestuur, ambtelijk apparaat, ondernemers en partners in de wijken voor het onderwerp Arbeidsmigratie. De coördinator onderhoudt contacten met de Regio Stedendriehoek en de VNG.

Argumenten tegen:

- 1.1 Om te voldoen aan het hoogste ambitieniveau van de raad is méér capaciteit Toezicht & Handhaving nodig. Met de gevraagde capaciteit kunnen we:
 - niet sneller reageren op signalen van overlast en niet sneller controles uitvoeren dan nu mogelijk is
 - minder flexibel zijn in het uitvoeren van controles in avonden en weekenden
 - minder adequaat op treden tegen malafide uitzendorganisaties
 - niet datagestuurd handhaven om overlast te voorkómen
- 2.1 Zonder centrale coördinatie is dit Plan van Aanpak onuitvoerbaar en dus worden de ambities van de raad (een integraal, toekomstbestendig plan in samenwerking met de regio) niet bereikt.

Financiële consequenties en dekking

Voor de uitvoering van het plan van aanpak verzoeken wij de extra personele capaciteit mee te nemen bij de integrale afweging bij de voorjaarsnota 2023 en daarbij middelen beschikbaar te stellen voor de jaren 2024 tot en met 2026:

- a. ten behoeve van uitbreiding van 1 fte toezichthouder en 0,3 handhavingsjurist, na aftrek van reeds beschikbare middelen, voor het jaar 2024 38.000 euro, voor het jaar 2025 35.000 euro en voor het jaar 2026 36.000 euro beschikbaar te stellen met dekking uit de algemene middelen.
- b. ten behoeve van het aanstellen van een coördinator arbeidsmigratie voor de jaren 2024, 2025 en 2026 33.660 euro beschikbaar te stellen met dekking uit de algemene middelen.

In de bijlage treft u een uitsplitsing per beleidsprogramma aan.

Openbaarmaking en communicatie

Via een persbericht

Aanpak en uitvoering

Het Plan van Aanpak Arbeidsmigranten wordt gebiedsgericht en integraal uitgevoerd. We starten met de buurten waar nu de overlast het grootst is: Voorstad, Rivierenwijk, Zandweerd en het Oostrik. Voor deze wijken gaat een Taskforce Arbeidsmigratie wijkplannen maken. Een wijkplan bevat een analyse van de wijk en wijkspecifieke maatregelen om de leefbaarheid te verbeteren voor arbeidsmigranten en wijkbewoners. In voorbeeld van een wijkspecifieke maatregel is het instellen van een kamerverhuurverbod.

Om beter zicht te krijgen op de groep arbeidsmigranten nemen we maatregelen om de inschrijving in het BRP te verbeteren en zetten we een Buurtmaker in in Voorstad en de Rivierenwijk. Een buurtmaker staat in direct contact met arbeidsmigranten en wijkbewoners. We gaan met werkgevers in overleg om bewustwording te vergroten van hun rol als werkgever van arbeidsmigranten. We reageren welwillend en belangstellend op initiatieven van marktpartijen voor huisvesting van arbeidsmigranten die kort in Deventer wonen.

In het kader van het Landelijk Samenwerkingsverband Interventieteams treden we krachtig op tegen criminele uitzendorganisaties die zich bezig houden met mensenhandel & ondermijning.

Ten slotte stellen we voor de huidige inzet van handhavers en toezichthouders structureel te maken, zodat er snel gereageerd kan worden op signalen van overlast in wijken. De Wet Goed Verhuurderschap biedt een wettelijke basis om krachtig op te kunnen treden tegen malafide verhuurders.

We leren bij de uitvoering van andere gemeenten door gebruik te maken van het VNG-Arbeidsmigranten-ondersteuningsprogramma. In de regio gaan we samenwerken met de gemeenten in de Regio Stedendriehoek.

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Plan van Aanpak Arbeidsmigratie
Portefeuillehouder : Wethouder Walder,
Voorstelnummer : 2023-424
Datum B en W besluit : 6-06-2023
Team : DEV-PRO

Inleiding

Aanleiding

Deventer is een aantrekkelijke stad voor arbeidsmigranten vanwege het gunstige (goedkope) woonklimaat. In en om Deventer is volop werkgelegenheid. In Deventer wonen naar schatting zo'n 5.000 arbeidsmigranten. Naar verwachting zal dit aantal in de toekomst alleen maar toenemen omdat onze economie ook een steeds grotere behoefte heeft aan arbeidsmigranten. De huidige leefomstandigheden van deze mensen zijn vaak slecht. Ze zijn vaak het slachtoffer van criminele netwerken die achter een moderne vorm van uitbuiting zitten. In wijken waar nu veel arbeidsmigranten wonen, wordt veel overlast ervaren door de wijze waarop arbeidsmigranten worden gehuisvest. Deze situatie willen we veranderen voor zowel arbeidsmigranten als wijkbewoners.

Proces

De raad heeft, bij motie 2.1 'Onderhuur en Ondernijning, ter raadsvergadering 10 november 2021, het college opgedragen:

1. Tot een sluitend Plan van Aanpak te komen met betrekking tot:
 - a. de visie op het huisvesten van arbeidsmigranten,
 - b. de aanpak van malafide uitzendbureaus en hiertoe nadere instrumenten te ontwikkelen,
 - c. een onderzoek of de wet 'Goed verhuurderschap' ingezet kan worden bij misstanden met betrekking tot onderverhuur.
2. De uitkomst voor de behandeling van de Voorjaarsnota 2022 ter informatie aan de raad voor te leggen, met een inschatting van de kosten en beoordeling of de huidige middelen voldoende zijn voor de uitvoering. Dan wel, voor de behandeling van de Voorjaarsnota 2022, met een aanvullend voorstel aan de raad te komen.

BMC rapport 'Bouwstenen voor de aanpak van arbeidsmigratie in Deventer'

Als eerste stap op weg naar een Plan van Aanpak is in het voorjaar van 2022 het onderzoeksrapport Bouwstenen voor de aanpak van arbeidsmigratie in Deventer opgesteld. Het rapport bevat een analyse van de huidige situatie en ambitieniveaus/bouwstenen voor een Plan van Aanpak.

In dit Plan van Aanpak werken we de ambities van de raad uit, maar spreken we niet langer meer over ambitieniveaus en bouwstenen. De ambitie om te komen tot fatsoenlijke huisvesting voor arbeidsmigranten vertalen we naar drie doelen, namelijk het realiseren van passende huisvesting voor de groep short-stay arbeidsmigranten, structureel toezicht & handhaving inzetten om excessen aan te pakken en meer zicht krijgen op arbeidsmigranten.

Raadsvoorstel

1. Het plan van aanpak Arbeidsmigratie vast te stellen
2. Ter uitvoering van het plan van aanpak middelen beschikbaar te stellen voor extra personele capaciteit: 1 fte toezichthouder, 0,3 fte handavingsjurist, 0,33 fte coördinator Arbeidsmigratie
3. De financiële consequenties als gevolg van de extra personele capaciteit mee te nemen bij de integrale afweging bij de voorjaarsnota 2023

Kern raadsvoorstel

Dit Plan van Aanpak Arbeidsmigratie is een integraal en gebiedsgericht plan. Het biedt een visie op het huisvesten van arbeidsmigranten en de aanpak van malafide uitzendbureaus. Voor een integrale uitvoering is extra personele capaciteit nodig. We vragen de raad om het Plan van Aanpak vast te stellen en budget beschikbaar stellen voor de uitvoering.

Beoogd resultaat

Met deze aanpak verbetert de positie van arbeidsmigranten in Deventer waardoor ook de leefbaarheid in wijken verbetert: wanneer arbeidsmigranten meer deel uit gaan maken van de Deventer samenleving en kunnen wonen op fatsoenlijke huisvestingslocaties, zal de overlast afnemen die wordt ervaren door illegale huisvesting van arbeidsmigranten.

Met een integrale en gebiedsgerichte aanpak hebben we de volgende doelstellingen:

Legale huisvestingsmogelijkheden realiseren voor shortstay groep arbeidsmigranten

Illegale kamerverhuur ontstaat onder meer door schaarste aan geschikte huisvesting voor de groep short-stay arbeidsmigranten. Daarom gaan we ook samen met marktpartijen nieuwe huisvestingsmogelijkheden bekijken voor arbeidsmigranten in de gemeente Deventer en in de regio.

Excessen in de kamerverhuur tegengaan

Excessen in kamerverhuur bestrijden we actief door malafide uitzendbureaus en pandeigenaren, die illegale huisvesting bieden aan arbeidsmigranten, juridisch stevig aan te pakken. Illegale huisvesting in wijken veroorzaakt momenteel veel overlast. Wanneer illegale huisvesting verdwijnt, verdwijnt ook de daarmee gepaard gaande overlast uit wijken en verbetert de leefbaarheid.

Beter zicht krijgen op arbeidsmigranten

We krijgen beter zicht op de groep arbeidsmigranten waardoor arbeidsmigranten betere voorlichting kunnen krijgen over hun rechten en plichten in Deventer. We gaan nauwer in contact komen met arbeidsmigranten om hen beter te leren kennen. Daardoor komen we te weten wat arbeidsmigranten nodig hebben, onder meer op het gebied van zorg & welzijn. Door beter zicht op en contact met arbeidsmigranten komen ook hun kinderen beter in beeld.

Kader

Gemeente Deventer:

Motie 2.1 Onderverhuur en Ondernijning (november 2021)

Raadsmededeling 2022-219 dd 07-03-2022 Goede huisvesting arbeidsmigranten en leefbare wijken

Raadsmededeling 2022-872 dd 01-11-2022 Huisvesting Arbeidsmigranten en leefbare wijken

Rijksoverheid:

Invoering Verplichte certificering van uitzendbureaus (certificering verplicht per 1 januari 2025, ministerraad is akkoord met wetsvoorstel, wetsvoorstel is voor advies naar de Raad van State gezonden)

Wet Goed Verhuurderschap: de inwerkingtreding van de wet wordt voorzien op 1 juli 2023 (aangenomen door de Tweede Kamer op 7 maart 2023 en door de Eerste Kamer om 23 maart 2023)

Programma Een Thuis voor Iedereen (in uitvoering)

Argumenten ten behoeve van de raad

Argumenten voor:

1.1 De raad heeft het college opgedragen met een sluitend plan van aanpak te komen.

2.1. Door structurele middelen toe te kennen voor toezicht & handhaving voldoen we deels aan de ambities van de raad, omdat we behouden wat we nu (tijdelijk) hebben, daarmee is 'de basis op orde'.

3.1 Om het ambitieniveau van de raad wat betreft een integrale aanpak te bereiken is centrale aansturing voor de uitvoering van dit Plan van Aanpak nodig. Een coördinator Arbeidsmigratie zorgt voor een gebiedsgerichte en integrale uitvoering van dit Plan van Aanpak en stuurt de taskforce Arbeidsmigratie aan. De coördinator is het aanspreekpunt voor bestuur, ambtelijk apparaat, ondernemers en partners in de wijken voor het onderwerp Arbeidsmigratie. De coördinator onderhoudt contacten met de Regio Stedendriehoek en de VNG.

Argumenten tegen:

1.1 Om te voldoen aan het hoogste ambitieniveau van de raad is méér capaciteit Toezicht & Handhaving nodig. We hebben varianten onderzocht waar 2fte of zelfs 3fte Toezicht & Handhaving kunnen worden ingezet. Daarmee zou vaker en sneller controles op illegale kamerverhuur kunnen worden uitgevoerd. Er zou zelfs informatiegestuurd gehandhaafd kunnen worden, zodat we overlast kunnen voorkomen. Deze varianten zijn echter veel kostbaarder.

2.1 Zonder centrale coördinatie is dit Plan van Aanpak onuitvoerbaar en dus worden de ambities van de raad (een integraal, toekomstbestendig plan in samenwerking met de regio) niet bereikt.

Betrokken partijen en participatie

Dit Plan van Aanpak is in de onderzoeksfase opgesteld in samenwerking met:

- professionals in de wijk (interviews voorjaar 2022)
- gesprekken met wijkbewoners (voorjaar 2022)
- ambtelijke medewerkers die in hun werk veel te maken hebben met arbeidsmigranten (werksessie mei 2022)

In de consultatiesessie hebben twee bewoners ingesproken (december 2022)

Verder zijn bij het schrijven van dit plan betrokken geweest:

- programmamanagers Veiligheid, Economie en Wonen (afstemmingsoverleg), als mede een regiemanager
- beleidsadviseurs gemeente Deventer in een drietal strategische beraden op het gebied van Handhaving & Toezicht, het Sociaal Domein en Economie.
- programmamanager gemeente Apeldoorn

Bij de uitvoering van het Plan van Aanpak zullen betrokken zijn:

- partners in de wijken
- werkgevers
- gemeenten in de regio Stedendriehoek
- VNG Naleving
- deelnemers Landelijk Samenwerkingsconvenant Interventieteams

Financiële consequenties

Voor de uitvoering van dit plan van aanpak verzoeken wij de extra personele capaciteit mee te nemen bij de integrale afweging bij de voorjaarsnota 2023 en daarbij middelen beschikbaar te stellen voor de jaren 2024 tot en met 2026:

a. ten behoeve van uitbreiding van 1 fte toezichthouder en 0,3

handhavingsjurist, na aftrek van reeds beschikbare middelen, voor het jaar 2024 38.000 euro, voor het jaar 2025 35.000 euro en voor het jaar 2026 36.000 euro beschikbaar te stellen met dekking uit de algemene middelen.

b. ten behoeve van het aanstellen van een coördinator arbeidsmigratie voor de jaren 2024, 2025 en 2026 33.660 euro beschikbaar te stellen met dekking uit de algemene middelen.

In de bijlage treft u een uitsplitsing per beleidsprogramma aan

Betrokkenheid raad

De raad is in twee sessies op 30 november 2022 en 14 januari 2023 geconsulteerd over dit rapport. De raad heeft zich uitgesproken over het ambitieniveau met bijbehorende bouwstenen dat de raad uitgewerkt wil zien. In het BMC-rapport gaat het om de volgende bouwstenen die horen bij het hoogste ambitieniveau 'Sturen op toekomstbestendigheid en samenwerken binnen de regio':

1. Leer van andere gemeenten
2. Verdiep kennis van de feitelijke situatie
3. Verbeter inschrijving Basis Registratie Personen
4. Borg dat bestemmingsplan, omgevingsplan, huisvestingsverordening één geheel vormen
5. Borg integrale samenwerking binnen de gemeentelijke organisatie
6. Borg en versterk handhaving en hef excessen op
7. Realiseer samenwerking in de regio
8. Bed arbeidsmigratie in in alle relevante visies, plannen en verordeningen
9. Realiseer voldoende short- en midstay-verblijfs capaciteit
10. Vergroot weerbaarheid van arbeidsmigranten
11. Voeg arbeidsmigratie toe aan het thema leefbaarheid
12. Voer een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse uit.

In dit Plan van Aanpak werken we de ambities van de raad uit, maar spreken we niet langer meer over ambitieniveaus en bouwstenen. De ambitie om te komen tot fatsoenlijke huisvesting voor arbeidsmigranten vertalen we naar drie doelen, meer toezicht & handhaving inzetten om excessen aan te pakken, het realiseren van passende huisvesting voor de groep short-stay arbeidsmigranten en meer zicht krijgen op arbeidsmigranten.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer,
de secretaris, de burgemeester,

M.A. Kossen

R.C. König

RAADSBESLUIT

Onderwerp : Plan van Aanpak Arbeidsmigratie
Voorstelnummer : 2023-424
Raadstafel d.d. :
Raadsvergadering :

De raad van de gemeente Deventer,
Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 6-06-2023, nummer 2023-424

BESLUIT

1. Het plan van aanpak Arbeidsmigratie vast te stellen
2. Ter uitvoering van het plan van aanpak middelen beschikbaar te stellen voor extra personele capaciteit: 1 fte toezichthouder, 0,3 fte handhavingsjurist, 0,33 fte coördinator Arbeidsmigratie
3. De financiële consequenties als gevolg van de extra personele capaciteit mee te nemen bij de integrale afweging bij de voorjaarsnota 2023

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van
De raad voornoemd,
de griffier,

de voorzitter,

A. Kerver

R.C. König

april
2023

Huisvesting arbeidsmigranten
en leefbare wijken

Plan van aanpak Arbeidsmigranten

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Doel project Huisvesting arbeidsmigranten en leefbare wijken	3
Aanleiding en achtergrond	4
Plan van Aanpak Arbeidsmigratie	5
1. Schema Aanpak Arbeidsmigratie	6
2. Ambities	7
3. Beter zicht krijgen op arbeidsmigranten	9
3.1 Een gebiedsgerichte integrale aanpak	10
3.2 Verbeteren inschrijving BRP	11
3.3 Inzet Buurtmaker	13
4. Huisvesting Arbeidsmigranten	14
4.1 Passende huisvesting	15
4.2 Overleg met werkgevers van arbeidsmigranten	16
5. Versterking inzet Toezicht & Handhaving	17
5.1 Bij illegale kamerverhuur	18
5.2 Aanpak minder bijplaatsingen	20
5.3 Aanpak ondermijning en mensenhandel: samenwerking in interventieteams	21
6. Afstemming in de regio en leren van andere gemeenten	22
6.1 Programma Arbeidsmigratie Regio Stedendriehoek	23
6.2 Leren van andere gemeentes	24
7. Ambtelijke & bestuurlijke organisatie	25
8. Informatie & communicatie	26
9. Planning	27
10. Financiële paragraaf	28
Bijlage: Maatregelen vanuit het Rijk	29

Doel project Huisvesting arbeidsmigranten en leefbare wijken

AFBEELDING: TURKSE GASTARBEIDERS IN DE NEDERLANDS-AMERIKAANSE FITTINGFABRIEK, ZWEEDESESTRAAT, DEVENTER (1970)

Het doel van het project Huisvesting Arbeidsmigranten en leefbare wijken is om de positie van arbeidsmigranten in de samenleving te verbeteren en om goede huisvesting te realiseren voor arbeidsmigranten die hier tijdelijk wonen. Daarmee verbetert de leefbaarheid in buurten waar veel arbeidsmigranten wonen.

Om dit doel te behalen, is dit Plan van Aanpak geschreven na consultatie van de raad op 30 november 2022 en 18 januari 2023.

Aanleiding en achtergrond

In oktober 2020 verscheen het rapport “Geen tweederangsburgers” van de commissie-Roemer. De regering had Roemer gevraagd om met aanbevelingen te komen om de woon- en werkomstandigheden van arbeidsmigranten te verbeteren.

De Deventer gemeenteraad heeft vervolgens in een motie in november 2021 gevraagd om een sluitend Plan van Aanpak om de overlast in wijken aan te pakken in Deventer waar veel arbeidsmigranten wonen, en om de huisvesting van arbeidsmigranten te verbeteren.

Als eerste stap op weg naar een Plan van Aanpak heeft adviesbureau BMC in juli 2022 het rapport Bouwstenen voor de aanpak van arbeidsmigratie in Deventer opgesteld, in opdracht van de gemeente Deventer. Het rapport bevat een analyse van de huidige situatie en ambitieniveaus/bouwstenen voor een Plan van Aanpak.

Plan van Aanpak Arbeidsmigratie

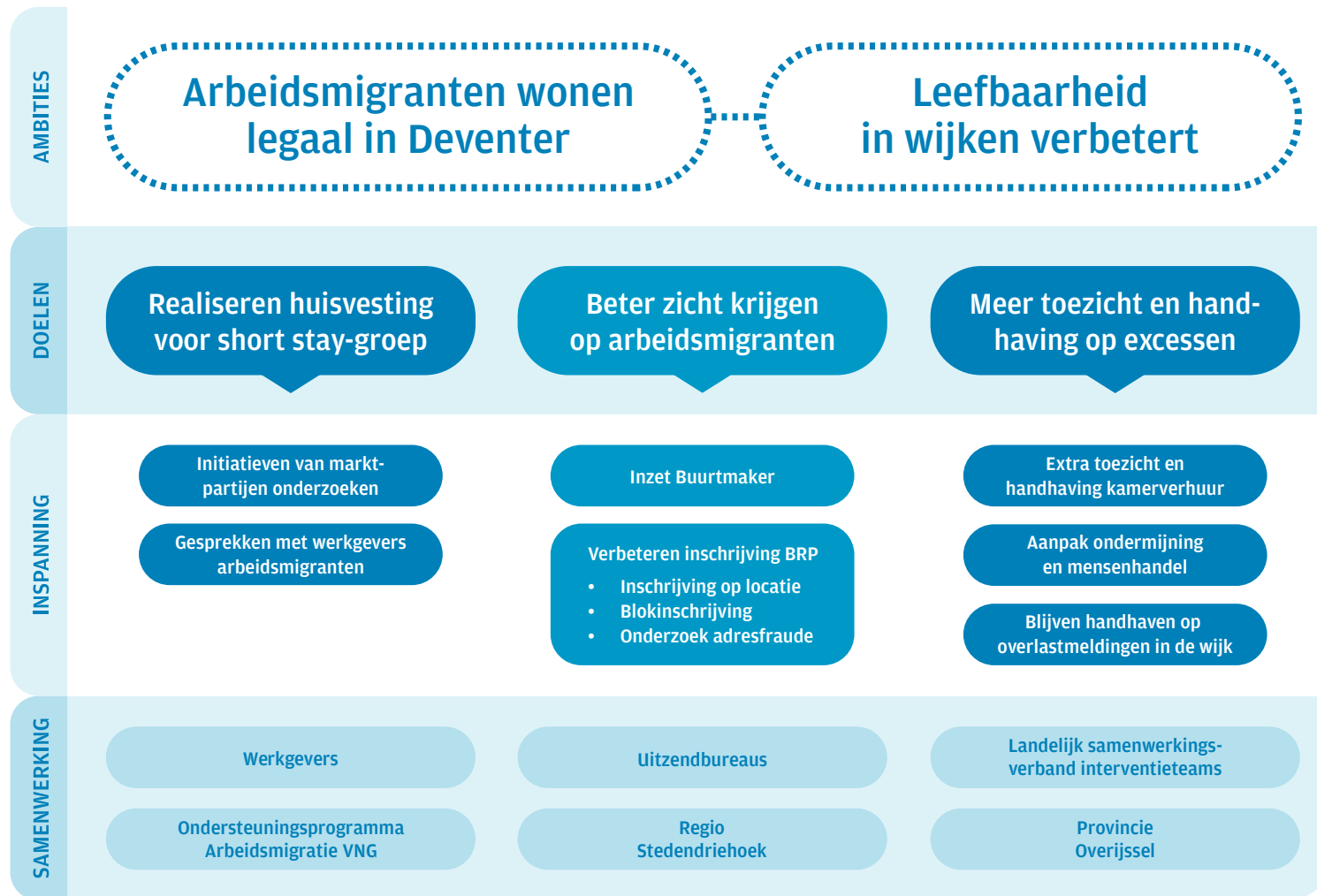

AFBEELDING: DE RIVIERENWIJK VANUIT DE LUCHT, ÉÉN VAN DE WIJKEN WAAR OVERLAST REGELMATIG VOORKOMT.

De negatieve maatschappelijke effecten van de huidige wijze van huisvesting van arbeidsmigranten zijn te groot. Dit Plan van Aanpak gaat in op de ambities die we hebben om hier iets aan te veranderen en op de maatregelen die we specifiek in Deventer gaan nemen.

De uitwerking van de aanbevelingen uit het rapport van de commissie-Roemer gaat zeker ook effect hebben in Deventer. Het gaat hierbij voornamelijk om wetgeving vanuit het Rijk zoals de Wet Goed Verhuurderschap en de verplichte certificering van uitzendbureaus. Meer informatie hierover is te vinden in de bijlage. Zie ook paragraaf 6.2 (Leren van andere gemeenten).

1. Schema Aanpak Arbeidsmigratie

Bovenstaand schema geeft schematisch de Aanpak Arbeidsmigratie weer. Op de volgende pagina's wordt dit schema verder toegelicht.

2. Ambities

Waarom?

Deventer is een aantrekkelijke stad voor arbeidsmigranten vanwege het gunstige (goedkope) woonklimaat. In en om Deventer is volop werkgelegenheid. In Deventer wonen naar schatting zo'n 5.000 arbeidsmigranten. Naar verwachting zal dit aantal in de toekomst alleen maar toenemen omdat onze economie ook een steeds grotere behoefte heeft aan arbeidsmigranten. Ook willen we graag beter zicht krijgen op kinderen van arbeidsmigranten die nu nog onder de radar verblijven en geen onderwijs krijgen.

De huidige leefomstandigheden van deze mensen zijn vaak slecht. Het risico is groot dat zij het slachtoffer worden van criminele netwerken die achter een moderne vorm van uitbuiting zitten. In wijken waar nu veel arbeidsmigranten wonen, wordt veel overlast ervaren door de wijze waarop arbeidsmigranten worden gehuistvest. Deze situatie willen we veranderen voor zowel arbeidsmigranten als wijkbewoners.

Wat gaan we bereiken?

Arbeidsmigranten moeten legaal kunnen wonen in de gemeente Deventer. Wanneer arbeidsmigranten legaal wonen, zal ook de overlast in wijken afnemen.

We gaan bereiken dat arbeidsmigranten die zowel voor korte termijn als langere termijn in Deventer wonen de juiste zorg en ondersteuning krijgen en dat onderwijs toegankelijk is voor hun kinderen.

Tenslotte willen we bereiken dat werkgevers zich meer bewust worden van hun rol als werkgever van arbeidsmigranten en dat ze zich bewust zijn van de consequenties van hun keuzes bij het werven en huisvesten van arbeidsmigranten.

Hoe gaan we dat doen?

Het thema Arbeidsmigratie in Deventer gaan we integraal en gebiedsgericht aanpakken. De ene buurt heeft mogelijk een andere aanpak nodig dan de andere buurt. Door intern én extern een goede afstemming te realiseren kunnen we de positie van arbeidsmigranten én de leefbaarheid in wijken verbeteren.

Wat gaan we doen?

We zorgen ervoor dat we beter zicht krijgen op arbeidsmigranten en hun kinderen. We leggen contact met arbeidsmigranten om hen beter te leren kennen en te weten wat zij nodig hebben op het gebied van zorg en welzijn.

Excessen in de kamerverhuur bestrijden we actief. Bij het tegengaan van excessen is ook een belangrijke rol weggelegd voor werkgevers van arbeidsmigranten en pandeigenaren.

Arbeidsmigratie is groter dan alleen de gemeente Deventer. Daarom gaan we zoveel mogelijk samenwerken met onze partners en andere gemeenten in in ieder geval de Regio Stedendriehoek, omdat veel arbeidsmigranten, die in Deventer wonen, werken in de regio Apeldoorn/Zutphen. Daarnaast willen we leren van andere gemeenten, zoals de gemeenten Waalwijk en Rotterdam die al veel verder zijn in hun aanpak Arbeidsmigratie.

Ook gaan we de mogelijkheden onderzoeken voor nieuwe huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten in de gemeente Deventer en in de regio.

En tenslotte versterken we de inzet van Toezicht en Handhaving. Alleen dan is een sluitende aanpak mogelijk.

3. Beter zicht krijgen op arbeidsmigranten

Momenteel zijn arbeidsmigranten een vrij onzichtbare groep in de Deventer samenleving. Vooral arbeidsmigranten die korter dan drie maanden in Deventer wonen, ontsnappen makkelijk aan het zicht. Deze groep is kwetsbaar voor louche uitzendbureaus en kamerverhuurders. We willen beter zicht krijgen op deze groep, zodat we hen en hun kinderen (leren) kennen en hun leefomstandigheden kunnen verbeteren.

3.1 Een gebiedsgerichte integrale aanpak

Ontwikkelen van Wijkplannen

Op basis van data en kennis vanuit de wijk gaan we werken met wijkprofielen. In andere Nederlandse gemeenten wordt al op deze manier gewerkt. De ervaring die daar is opgedaan gaan we hierin meenemen. In wijkprofielen wordt zichtbaar hoe wijken en buurten met veel arbeidsmigranten er uit zien wat betreft kamerverhuurpanden aangevuld met data zoals aantal afvalmeldingen en andere overlastmeldingen.

Met de wijkprofielen kunnen we een gebiedsgerichte strategie ontwikkelen om beter te kunnen handhaven op excessen en om de interne samenwerking te bevorderen.

Per wijkprofiel maken we een wijkplan dat er uiteindelijk op gericht is om te sturen op leefbaarheid in de buurt en om beter te kunnen handhaven bij excessen. We gaan starten met wijkplannen voor de Rivierenwijk, Voorstad, Zandweerd en het Oostrik, omdat in deze wijken de meeste arbeidsmigranten wonen. De maatregelen die dan getroffen moeten worden kunnen per wijk verschillen. Een voorbeeld van een gebiedsgerichte maatregel is het versterken van de positie van Verenigingen van Eigenaren (VVE's) in de Deltabuurt. Door leden van een VVE te informeren over hun rechten en plichten is het beter mogelijk om illegale kamerverhuur in portiekflats in de Deltabuurt tegen te gaan.

Een andere maatregel kan zijn een stop op kamerverhuur in de wijken Voorstad, Rivierenwijk en Oostrik. De voor- en nadelen van deze maatregel gaan

we verder uitwerken. Een stop op kamerverhuur gaat zorgen voor minder overlast in deze buurten waar de leefbaarheid toch al onder druk staat, maar heeft als nadeel dat andere doelgroepen, zoals studenten, geen kamer meer kunnen huren in deze wijken.

Een andere maatregel kan zijn om juridisch-planologische mogelijkheden beter op elkaar af te stemmen. Een voorbeeld hiervan is de huisvestingsverordening. In de huidige situatie komen het bestemmingsplan en de huisvestingsverordening op het onderdeel kamerverhuur en de definitie 'huishouden' niet overeen. Dit geeft onduidelijkheid. De Omgevingswet biedt kansen om dit beter op elkaar af te stemmen.

Onderdeel van deze datagedreven aanpak is het maken van een Dashboard Meldingen Woonoverlast. In de aankomende jaren kunnen we monitoren om hoeveel overlast meldingen het gaat en hoe die worden opgevolgd. Daarvoor verzamelen we verschillende data uit beschikbare bronnen om de situatie inzichtelijk te krijgen. Meldingen gaan dus niet uitsluitend over arbeidsmigranten. In de analyse wordt hier rekening mee gehouden en in de registratie van de meldingen komt dit duidelijk naar voren.

De registratie voldoet aan alle eisen die de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) hieraan stelt en borgt de privacy van arbeidsmigranten en andere inwoners.

3.2 Verbeteren inschrijving BRP

Om zo goed mogelijk zicht te krijgen op hoeveel arbeidsmigranten er in Deventer wonen, willen we de inschrijving in de Basisregistratie Personen (BRP) voor arbeidsmigranten verbeteren.

Voordelen inschrijven in BRP voor arbeidsmigranten

Hoewel inschrijving van arbeidsmigranten niet verplicht is als het verblijf korter dan vier maanden is, heeft inschrijving wel diverse voordelen. Arbeidsmigranten die niet staan ingeschreven leven namelijk buiten het zicht (en de controle) van overheden en andere organisaties, waardoor ondermijning en uitbuiting eerder op de loer liggen. Daarnaast zijn arbeidsmigranten zich hierdoor vaak niet bewust van geldende regels en hun eigen rechten en plichten. Ook krijgen ze soms lastiger toegang tot bepaalde hulp of voorzieningen, zoals scholing, kinderopvang en gezondheidszorg. Door zich wél in te schrijven kan de arbeidsmigrant diens eigen positie versterken, krijgt de gemeente meer inzicht in de woon- en leefsituaties van haar inwoners en beschikt de gemeente over meer betrouwbare gegevens (aantallen, verblijfsduur, leeftijd, geslacht etc.) die nodig zijn voor het maken van beleid en voor handhaving.

Voor wie korter in Nederland verblijft, is er de Registratie Niet-Ingezetenen (RNI). Arbeidsmigranten die in ons land aankomen, registreren zich daar, en krijgen dan een Burgerservicenummer, wat nodig is om in Nederland te kunnen werken en loon te kunnen ontvangen.

Voordelen inschrijven in BRP voor gemeente

Inschrijving in het BRP heeft zorgt ervoor dat de arbeidsmigrant 'mee gaat tellen' in het gemeentefonds. Dit zorgt deels voor compensatie van de kosten die we als gemeente moeten maken voor arbeidsmigranten.

Actief informeren

Arbeidsmigranten weten vaak niet dat ze zich in moeten schrijven bij de gemeente als ze langer dan vier maanden hier wonen. Daarom gaan we hen actief informeren over hoe en waar ze zich in kunnen schrijven. Het voordeel van inschrijven bij de gemeente is dat arbeidsmigranten recht hebben op gemeentelijke voorzieningen.

De Buurtmaker verzorgt de informatievoorziening richting arbeidsmigranten (zie ook: 3.3 Inzet Buurtmaker)

Inschrijving BRP op locatie

Om aan te sluiten bij de leefwereld van arbeidsmigranten kiezen we voor een aanpak die erop gericht is om arbeidsmigranten op locatie in te schrijven in het BRP. Sinds 1 november 2022 is 0,5 fte extra voor een adresonderzoeker beschikbaar gesteld. Tijdens controles in verhuurpanden zal de adresonderzoeker in 2023 een documentscanner inzetten om ter plekke de (buitenlandse) documenten van aangetroffen arbeidsmigranten in te scannen. Zo vindt BRP-inschrijving op locatie plaats. In 2023 komen ICT-middelen vrij om de documentscanner aan te schaffen. Inschrijven aan de balie in het stadhuis blijft natuurlijk ook altijd mogelijk.

Blokinschrijving

Met gecertificeerde uitzendbureaus gaan we afspraken maken om blok-inschrijving mogelijk te maken. Bij blokinschrijving gaat het om inschrijving in het BRP op het stadhuis buiten reguliere openingstijden voor groepen arbeidsmigranten van meer dan 20 personen.

Arbeidsmigranten spreken en schrijven over het algemeen geen Nederlands. Daarom maken we gebruik van een tolkenservice en van informatiefolders die zijn opgesteld in diverse talen zoals het Nederlands, Engels, Bulgaars, Roemeens, Oekraïens, Duits, Frans, Spaans, Italiaans, Portugees, Arabisch, Pools, Chinees, Farsi, Hindi, en Tigrinya.

Landelijke Aanpak Adresonderzoek

In het kader van de Landelijke Aanpak Adresonderzoek is vanuit het programma Veiligheid de adresonderzoeker aangesteld om de komende 2,5 jaar, bij wijze van experiment, samen met de politie adresfraude bij onder andere arbeidsmigranten op gaan sporen. Iemand die met een verkeerd woonadres in de BRP staat, kan daarmee adresfraude plegen. Bijvoorbeeld door misbruik te maken van regelingen als kinderbijslag en studiefinanciering of door (belasting)schulden en boetes te ontwijken.

3.3 Inzet Buurtmaker

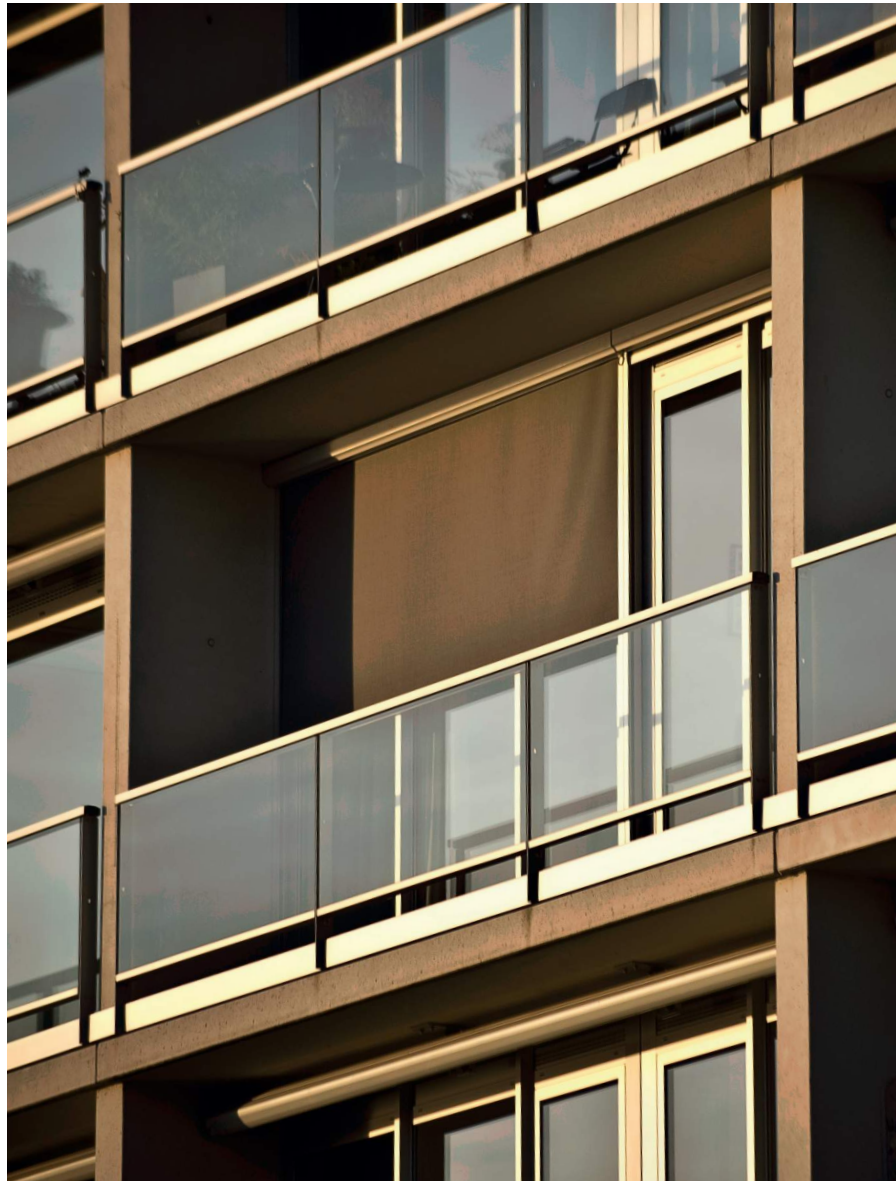
We wachten niet op het afronden van de eerste wijkplannen, maar zetten vanaf Q3 een Buurtmaker in buurten met veel arbeidsmigranten, zoals in Voorstad en de Rivierenwijk. Doel van de inzet van een Buurtmaker is om beter in contact te komen met arbeidsmigranten. De Buurtmaker is een belangrijk informatiepunt voor arbeidsmigranten en wijkbewoners.

De Buurtmaker is in staat om te communiceren met arbeidsmigranten in hun eigen taal. Hij/zij spreekt bij voorkeur Bulgaars of Roemeens, staat stevig in z'n schoenen en kan zich goed handhaven in lastige situaties.

De Buurtmaker krijgt de opdracht mee om actief op zoek te gaan naar en in gesprek te komen met arbeidsmigranten en buurtbewoners. Dit doet de Buurtmaker door zoveel mogelijk kamerverhuurpanden te bezoeken. De Buurtmaker brengt in kaart wat arbeidsmigranten bezighoudt en dient ook als vraagbaak voor zaken zoals (illegale) huisvesting, inschrijving in BRP en zijn/haar rechten en plichten in Nederland.

De Buurtmaker heeft een luisterend oor voor alle vragen van buurtbewoners over arbeidsmigranten in hun omgeving. De Buurtmaker geeft advies hoe het beste om te gaan met situaties die zich voordoen, bijvoorbeeld als het gaat over bijplaatsingen van afval, maar ook hoe buurtbewoners en arbeidsmigranten met elkaar in contact kunnen komen.

4. Huisvesting Arbeidsmigranten

We zorgen ervoor dat arbeidsmigranten legaal kunnen wonen in Deventer, ook als dat voor een relatief korte periode is. We gaan zorgen voor goede en passende huisvesting voor de groep short-stay arbeidsmigranten. We reageren niet alleen welwillend op initiatieven van verhuurders/ondernemers, maar we gaan ook proactief op zoek naar mogelijke huisvestingslocaties. We kijken samen met werkgevers van arbeidsmigranten naar hun rol als werkgever en wat zij kunnen betekenen in het verbeteren van de positie van arbeidsmigranten.

4.1 Passende huisvesting

Voor een sluitende aanpak is het nodig om passende huisvesting te realiseren voor arbeidsmigranten.

Arbeidsmigranten zijn op te delen in drie groepen:

- Arbeidsmigranten die hier korter dan drie maanden wonen en werken (short-stay)
- Arbeidsmigranten die hier langer dan drie maanden maar niet permanent wonen (midstay)
- Longstay (arbeidsmigranten die zich hier permanent vestigen).

We gaan onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor short-stay huisvesting op bedrijventerreinen en andere locaties bijvoorbeeld in de binnenstad. Initiatieven van ondernemers leggen we voor aan de carrousel. Ook gaan we onderzoeken of het ombouwen van leegstaande kantoorpanden voor huisvesting van arbeidsmigranten mogelijk is. In alle gevallen dat vergunningverlening mogelijk is, zal er aandacht zijn voor het participatietraject.

Daarnaast gaan we met verhuurders verkennen wat zij kunnen betekenen in dit volkshuisvestingsvraagstuk. Dit is meer gericht op de groepen mid-stay en long-stay. Voorwaarde bij alle nader uit te werken huisvestingsmaatregelen is, dat we excessen zoals we die nu zien bij de huisvesting van arbeidsmigranten, uitsluiten. Voor de aanpak van malafide kamerverhuurders zie paragraaf 5.3.

We hebben oog voor de mogelijk aanzuigende werking die het realiseren van huisvesting kan hebben voor de gemeente Deventer. Tegelijkertijd weten we dat werkgevers, ook in Deventer, arbeidsmigranten hard nodig hebben in onze hedendaagse economie.

4.2 Overleg met werkgevers van arbeidsmigranten

Het Deventer bedrijfsleven heeft de inzet van arbeidsmigranten hard nodig. Er zijn gelukkig ook bedrijven in Deventer met een eigen uitzendbureau voor arbeidskrachten en een eigen bemiddelingsbureau voor huisvesting die alles netjes op orde hebben.

Wat kunnen we leren van hun aanpak en welke feedback geeft het bedrijfsleven de gemeente Deventer als het gaat om beleid rondom arbeidsmigranten?

In het voorjaar van 2023 gaan we in gesprek gaan met werkgevers en werkgeversorganisaties zoals DEP, Bedrijvenparkmanagement en DKW. We bekijken of we tot gezamenlijke afspraken kunnen komen die ervoor gaan zorgen dat zowel werkgevers als gemeente samen kunnen optrekken in een integrale aanpak rondom het thema Arbeidsmigratie. We werken aan bewustwording over de situatie van arbeidsmigranten in Deventer en elders, zodat werkgevers vorm kunnen geven aan goed werkgeverschap.

In de toekomst kunnen we bij de uitgifte van nieuwe kavels het thema Arbeidsmigranten meenemen in het criterium ‘toegevoegde waarde voor Deventer’. Bijvoorbeeld door te kijken naar hoe en via wie een bedrijf werknemers werft.

We beseffen dat de invloed van de gemeente op de bedrijfsvoering van particuliere ondernemers beperkt is. Toch willen we meer bewustwording creëren bij werkgevers van de nadelige consequenties die er zijn voor arbeidsmigranten wanneer een werkgever in zee gaat met een malafide uitzendorganisatie.

5. Versterking inzet Toezicht & Handhaving

Toezicht & Handhaving is bij voorkeur het sluitstuk van de integrale aanpak Arbeidsmigranten. Er is minder inzet van Toezicht & Handhaving nodig als er voldoende geschikte huisvesting is voor arbeidsmigranten en als werkgevers niet in zee gaan met malafide arbeidsbureaus en kamer-verhuurders.

Zolang we de gewenste situatie echter niet bereikt hebben en er alleen maar meer arbeidsmigranten naar Deventer komen, is extra capaciteit nodig om illegale kamerverhuur tegen te gaan.

5.1 Bij illegale kamerverhuur

Om excessen in de kamerverhuur aan te pakken willen we als gemeente zorgen dat in ieder geval 'de basis op orde' is.

Huidige tijdelijke capaciteit toezichthouders en handhavingsjurist structureel maken

Toezichthouders Kamerverhuur werken op basis van een 'meldingenlijst', waarop we reactief en met achterstand moeten handelen. Op basis van een (overlast)melding plannen de toezichthouders een controle in. Hierbij proberen ze rekening te houden met het moment waarop de bewoners waarschijnlijk aanwezig zijn (dag-/avond-/nachtdienst), maar dat is niet altijd goed te voorspellen. Meestal worden we vrijwillig binnengelaten. Als bewoners geen toestemming verlenen dan moeten we een 'machtiging tot binnentreden' regelen. Van iedere controle wordt een uitgebreid proces-verbaal (pv) opge maakt, waarbij vaak gebruik moet worden gemaakt van een tolkendienst.

Op basis van het pv wordt, afhankelijk van de constatering, eerst een waarschuwingsbrief opgesteld of direct een voornemen tot het opleggen van een last onder dwangsom. Hierop kan de overtreder een zienswijze indienen. Afhankelijk hiervan wordt een hercontrole ingepland waarna vervolgens de last (dwangsom) wordt opgelegd. Afhankelijk van de begunstigingstermijn wordt een nieuwe controle ingepland. Als de overtreding voortduurt leidt dit weer tot nieuwe controles (en het verbeuren van dwangsommen). Per locatie moet er dus 2-3 keer (en bij vasthoudende overtreders vaker) worden gecontroleerd.

Onze toezichthouders werken, vanuit veiligheidsoptiek, altijd in koppels. We hebben op dit moment 1 koppel toezichthouders dat werkzaamheden verricht in het kader van illegale kamerverhuur. Eén controle vergt voorbereiding, de controle zelf en de administratieve afhandeling (waaronder het opstellen van een proces-verbaal). Onze toezichthouders werken flexibel in dag- of avond-diensten, doordeweeks en in het weekend. Op basis van de werktijdenregeling kan een koppel dat overdag heeft gewerkt vervolgens niet aansluitend in de avond werken. Indien er in het weekend is gewerkt gelden er vervolgens beperkingen voor de inzet doordeweeks.

In 2022 zijn 120 en in 2023 124 controles uitgevoerd.

Dat heeft in 2022 geleid tot 74, en in 2023 tot 101 proces-verbalen.

De huidige extra capaciteit toezicht & handhaving op illegale kamerverhuur willen we als gemeente behouden, maar deze inzet is tijdelijk. We willen deze inzet veranderen van tijdelijk naar structureel (= 1 fte structureel).

Huisvesting realiseren is een voorwaarde voor inzet Toezicht & Handhaving

Om zoveel mogelijk te voorkomen dat er een waterbedeffect ontstaat, omdat door handhaving de overlast zich verplaatst van het ene naar het andere illegale kamerverhuurpand, is het realiseren van huisvesting voor arbeidsmigranten in Deventer of in de regio een voorwaarde voor een duurzame inzet van Toezicht & Handhaving bij illegale kamerverhuur. Huisvesting op een bedrijventerrein kan een optie zijn. (Zie ook paragraaf 3.1: Huisvesting Arbeidsmigranten).

We realiseren ons, dat we met extra toezicht en handhaving de problematiek niet kunnen oplossen. Zolang er zo'n grote vraag blijft naar arbeidsmigranten en huisvestingslocaties en zowel marktpartijen als de overheid niet in staat is om (samen) voor passende (betaalbare) woonruimte te zorgen, zal de problematiek blijven bestaan.

5.2 Aanpak minder bijplaatsingen

In mei 2022 is gestart met een nieuwe werkwijze om het aantal afvalzakken dat naast containers wordt geplaatst te verminderen. De focus ligt op de locaties waar de meeste afvalzakken worden neergezet. Op deze plekken wordt extra gecontroleerd en worden deur-tot-deurgesprekken gevoerd. Daarnaast worden gesprekken gevoerd met pandeigenaren. Doel van deze gesprekken is het motiveren van pandeigenaren om huurders te voorzien van een milieupas en hen te informeren over huishoudelijk afval. Tenslotte gaan we onderzoeken of op sommige plaatsen camera's geplaatst kunnen worden.

Focus op pandeigenaren

Verhuurders zijn op basis van de Afvalstoffenverordening verplicht om een milieupas beschikbaar te stellen aan hun huurders. Ook moeten ze bewoners informeren over de juiste manier om huishoudelijk afval af te voeren. Via een brief is een groot aantal pandeigenaren nogmaals gewezen op deze verplichtingen en de (financiële) consequentie van niet-naleving. Na gesprekken met buurtbewoners is een aantal verhuurders aangesproken op het niet verstrekken van milieupassen, omdat de omgeving overlast ervaart van illegale bijplaatsingen. Wanneer een aantal 'grote' verhuurders de regels gaat naleven, eventueel na een handhavingstraject, heeft dit naar verwachting een positieve uitwerking op de leef- en woonomgeving nabij deze panden.

Onderzoek naar mogelijkheden van cameratoezicht

Op dit moment is er geen sprake van toezicht door camera's op plekken van bijplaatsingen/illegale stort. Andere gemeenten hebben pilots uitgevoerd met cameratoezicht. Hieruit blijkt dat er enerzijds sprake is van een preventieve werking (sociale druk) en dat - in geval van het gebruik van voertuigen - een dader (via een kenteken) kan worden opgespoord en strafrechtelijk kan worden aangepakt. Het toepassen van een infraroodcamera kan onder meer inzicht geven in de momenten waarop er illegaal wordt gestort, waardoor de kans op een 'heterdaad-constatering' toeneemt. Naast het voorgaande kleven er belangrijke privacyaspecten aan het werken met camerabeelden.

We laten onderzoeken of cameratoezicht, specifiek voor de aanpak van illegale stort/bijplaatsingen, een haalbare kaart is voor de gemeente Deventer. Hierdoor zou het team Toezicht & Handhaving efficiënter kunnen werken.

5.3 Aanpak ondermijning en mensenhandel: samenwerking in interventieteams

We gaan meer gebruik maken van de LSI: de Landelijke Samenwerkingsovereenkomst Interventieteams. Het College van de gemeente Deventer is met ingang van 22 september 2021 toegetreden tot het Convenant LSI 2017. Dit biedt mogelijkheden om misstanden aan te pakken, die personen en (uitzend)organisaties in Deventer creëren op het gebied van ondermijning en mensenhandel.

Gemeenten werken binnen LSI-verband samen op de volgende thema's:

- Adresgerelateerde problematiek
- Wijkgerichte aanpak bij complexe (multi)problematiek op sociaal- en maatschappelijk vlak
- Problematiek op recreatieterreinen
- Vraagstukken rondom arbeidsmigranten

Meerwaarde van optreden in multidisciplinair verband

Wanneer er sprake is van complexe en samenhangende problematiek, leiden individuele handhavingsactiviteiten vaak niet tot het gewenste resultaat. Sociale, fiscale en arbeidsmarkt gerelateerde misstanden, in samenhang met leefbaarheids- en openbare ordeproblemen, vragen om een afgestemde aanpak. Het gemeentelijk handhavingspalet alléén biedt onvoldoende mogelijkheden.

Samenwerking tussen de ketenpartners, tezamen met gemeentelijke diensten, leidt tot meer duurzame oplossingen.

Samenwerken is niet altijd eenvoudig. Dat spontane samenwerking binnen het sociaal domein niet altijd even makkelijk verloopt, heeft onder meer te maken met de regelgeving op het gebied van privacy. Bij interventieteamprojecten vormt dit geen probleem, omdat de samenwerking en gegevensuitwisseling tussen de betrokken partijen is gereguleerd. Het LSI-convenant is tot stand gekomen in overleg met de Autoriteit Persoonsgegevens. Zij houden toezicht op naleving van de privacyregels zoals de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

6. Afstemming in de regio en leren van andere gemeenten

Goede huisvesting voor arbeidsmigranten speelt niet alleen in gemeente Deventer. Deze opgave is inmiddels regionaal opgepakt. De Stedendriehoekregio (waar Deventer deel van uit maakt) heeft in het najaar van 2022 de factsheet Quickscan Arbeidsmigranten Cleantechregio 08092022 gepubliceerd. Het geeft een nauwkeurig beeld van aantallen arbeidsmigranten in de Stedendriehoekregio. Het bevestigt het beeld dat Deventer een aantrekkelijke woongemeente is voor arbeidsmigranten.

6.1 Programma Arbeidsmigratie Regio Stedendriehoek

De gemeente Apeldoorn is bereid voor het thema arbeidsmigratie een programmamanager voor 8-12 uur per week beschikbaar te stellen om het vraagstuk regionaal en programmatisch aan te pakken.

Werkzaamheden programmamanager

De werkzaamheden zijn met name gericht op advisering, signalering, monitoring en regie rondom het thema arbeidsmigratie. Arbeidsmigratie is een breder thema dan alleen wonen en economie. Er zit een duidelijke sociale component aan arbeidsmigratie. Een programmatische, geïntegreerde aanpak houdt rekening met de verschillende componenten. De basis voor de aanpak is het verrichte onderzoek en de adviezen die hierin zijn opgenomen met als extra insteek om ook het sociale aspect mee te nemen. Om een helder kader te hebben voor zowel regio als samenwerkende gemeenten wordt een werkplan geformuleerd in overleg met de werkgroep wonen en betrokken collega's arbeidsmigratie bij de gemeenten.

Inzet op regionaal niveau

Wat betekent de inzet op regionaal niveau? In eerste instantie dat we de kennis die in de regio aanwezig is effectief en efficiënt kunnen inzetten door

samen te werken en de ambtelijke organisaties extra armslag krijgen op het thema arbeidsmigratie. Concreet kan het betekenen dat we in gezamenlijkheid besluiten om meer eenduidigheid in beleid hanteren wat wel en niet gewenste vormen zijn van arbeidsmigratie, of en hoe we gezamenlijk om willen gaan met sturing en handhaving bij werkgevers en vastgoedeigenaren, hoe instrumentarium dat de gemeente Apeldoorn hanteert bruikbaar kan zijn voor bijvoorbeeld de gemeente Zutphen en of een vraag naar flexwonen als regionale oplossing opgepakt kan worden in plaats van lokaal. Of dat we onderzoek laten doen naar de sociale situatie van arbeidsmigranten in onze regio. Ook in het kader van inwonerparticipatie. Immers, we praten wel over arbeidsmigranten, maar niet met. De Radbouduniversiteit heeft belangstelling om dit onderzoek uit te voeren.

We realiseren ons dat samenwerking in de regio niet de enige oplossing is voor het verbeteren van leefbaarheid in Deventer wijken. Maar omdat het probleem groter is dan alleen in de gemeente Deventer en omdat we een integrale aanpak hanteren vinden we regionale samenwerking belangrijk.

6.2 Leren van andere gemeenten

Op landelijk niveau zoeken we afstemming met andere gemeenten via ons eigen netwerk en via de VNG, en gaan we actief op zoek naar good practices.

In Nederland wonen en werken meer dan 600.000, vaak Oost-Europese, arbeidsmigranten. Gemeenten spelen een belangrijke rol in het verbeteren van de positie van arbeidsmigranten. Het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten onder leiding van Emile Roemer heeft in 2020 een tweetal rapporten uitgebracht. Met een aantal belangrijke aanbevelingen uit die rapporten moeten gemeenten aan de slag. De VNG ondersteunt gemeenten hierin met het ondersteuningsprogramma arbeidsmigranten.

Samenhangend beleid is cruciaal

Volgens de VNG is het belangrijk dat gemeenten rondom arbeidsmigranten een samenhangend beleid hebben. Wanneer gemeenten aan de slag willen met meer en betere huisvesting voor arbeidsmigranten is het goed om ook na te denken over welk beleid men bijvoorbeeld voert rondom de registratie van arbeidsmigranten, de integratie van arbeidsmigranten, zorg en welzijn, handhaving, enzovoorts. Met het ondersteuningsprogramma helpt de VNG gemeenten hierbij.

Het ondersteuningsteam

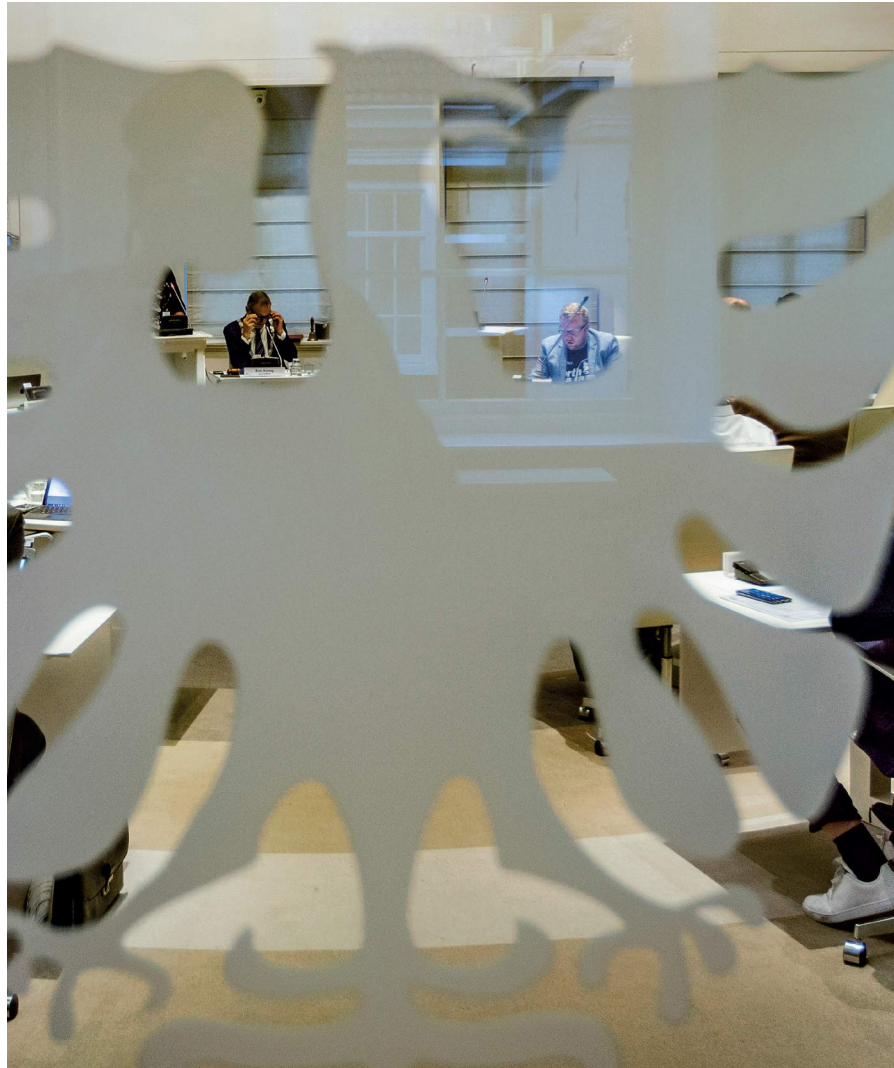
Het hoofddoel van het ondersteuningsteam is het ondersteunen van

gemeenten om de positie van arbeidsmigranten te verbeteren. Dit doet de VNG onder andere door:

- Gemeenten te adviseren en vragen te beantwoorden
- Kennisdeling onder gemeenten te bevorderen
- Kennis te ontwikkelen in werkgroepen met gemeenten en andere relevante partijen op de volgende onderwerpen:
 - Registratie
 - Zorg en welzijn
 - Draagvlak voor huisvesting
 - Juridische vraagstukken bij huisvesting
 - Samenwerking met huisvestingskeurmerk
 - Huisvestingseffectrapportage bij nieuwe bedrijvigheid
 - Handhaving

Bij het uitvoeren van het Plan van Aanpak zullen we als gemeente Deventer steeds de samenwerking met de VNG op zoeken om te leren van de ervaringen van andere gemeenten. Het is wel zo efficiënt en effectief om goede voorbeelden uit den lande op het gebied van met name registratie, juridische vraagstukken bij huisvesting en handhaving toe te passen in goed Deventer beleid voor Arbeidsmigratie in plaats van zelf het wiel steeds uit te vinden.

7. Ambtelijke & bestuurlijke organisatie

Rol van de gemeente

De gemeente is de regisseur voor het uitvoeren van dit Plan van Aanpak.

Taskforce Arbeidsmigranten

Om de wijkprofielen en uitvoeringsplannen op te stellen en tot uitvoering te brengen richten we een Taskforce Arbeidsmigranten op. Deze bestaat uit ambtenaren en wijkprofessionals die binnen hun werkzaamheden te maken hebben met de problematiek rondom de huisvesting van arbeidsmigranten. Vanuit de gemeenten zijn dit ambtenaren vanuit Publiekszaken, Veiligheid, Economie, het Sociaal en het Fysieke Domein. Het thema Arbeidsmigratie blijft hierdoor ook duurzaam in beeld bij verschillende gemeentelijke beleidsterreinen.

Coördinator

Een coördinator Arbeidsmigranten zal de Taskforce begeleiden. De coördinator is ook belast met het monitoren van de uitvoering van dit Plan van Aanpak en zal hier jaarlijks over rapporteren aan de raad. Daarnaast neemt de coördinator deel aan relevante (regionale) overleggen over arbeidsmigranten. De coördinator heeft zitting in de werkgroep Programma Arbeidsmigratie Regio Stedendriehoek.

8. Informatie & communicatie

FOTO: KEES WINKELMAN

De raad wordt periodiek geïnformeerd over de voortgang door een jaarlijkse raadsmededeling.

Schriftelijke communicatie over deze aanpak verloopt via de gemeentelijke communicatiekanalen en via communicatiekanalen die arbeidsmigranten en wijkbewoners gebruiken. Communicatie is voornamelijk gericht op de arbeidsmigranten en wijkbewoners. De Buurtmaker is een belangrijk informatiepunt in de wijk voor zowel arbeidsmigranten als wijkbewoners.

9. Planning

Periode	Maatregel
Vanaf Q1 2023	Verbeteren inschrijving in BRP
Vanaf Q1 2023	Afstemming in de regio
Vanaf Q1 2023	Leren van andere gemeenten
Vanaf Q2 2023	Structureel overleg met werkgevers van arbeidsmigranten
Vanaf Q3 2023	Inzet Buurtmaker
Vanaf Q1 2024	Opzetten Taskforce Arbeidsmigranten o.l.v. coördinator 12 uur/week
Vanaf Q1 2024	Versterking Inzet Toezicht & Handhaving bij illegale kamerverhuur
Vanaf Q1 2024	Opstellen van 4 wijkplannen (eerste 2 eind 2024 gereed)

10. Financiële paragraaf

Programma Veiligheid	2023	2024	2025	2026
Versterking handhaving en toezicht (variant - 1 fte)	100.000	100.000	100.000	100.000
Dekking	100.000	61.000	64.000	63.000
Benodigd	0	39.000	36.000	37.000

Programma meedoen	2023	2024	2025	2026
Inzet buurtmaker	35.000	35.000	0	0
Dekking	35.000	35.000	0	0
Benodigd	0	0	0	0

Programma Economie	2023	2024	2025	2026
Inzet coördinator	50.000	33.660	33.660	33.660
Dekking	50.000	0	0	0
Benodigd	0	33.660	33.660	33.660

Totaal financiële dekking handhaving	2023	2024	2025	2026
Budget	185.000	168.660	133.660	133.660
Dekking	185.000	96.000	64.000	63.000
Benodigd	0	72.660	69.660	70.660

In de Voorjaarsnota 2023 vragen we budget aan voor de uitvoering van bovengenoemde maatregelen.

Bijlage: Maatregelen vanuit het Rijk

Hieronder volgt een aantal relevante actuele beleidsontwikkelingen waarin arbeidsmigranten door de Rijksoverheid nadrukkelijk als doelgroep worden genoemd en waar de gemeente in de toekomst wettelijke taken voor krijgt. De taskforce volgt de beleidsontwikkelingen en voert ze waar nodig uit, passend bij de wijkplannen Arbeidsmigranten.

Programma Een Thuis voor Iedereen

Het Programma Een Thuis voor Iedereen van minister Hugo de Jonge heeft als doel te zorgen voor voldoende betaalbare woningen voor alle aandachtsgroepen, met een evenwichtige verdeling over gemeenten en met de juiste zorg, ondersteuning en begeleiding. De ruim 500.000 arbeidsmigranten in Nederland hebben vaak minder tot geen behoefte aan zorg en ondersteuning, wel hebben zij specifieke woonwensen.

Aanpak huisvesting arbeidsmigranten

Om misstanden bij arbeidsmigratie tegen te gaan, voert het kabinet de aanbevelingen uit het rapport van Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten (commissie- Roemer) uit.

Deze aanbevelingen richten zich, waar het huisvesting betreft, op:

- A. Zorgen voor verbeterd gemeentelijk instrumentarium en ondersteuning van gemeenten;
- B. Zorgen voor meer huisvesting;
- C. Zorgen voor betere huisvesting;
- D. Verminderen van de afhankelijke positie voor de huisvesting.

Onderdeel B loopt mee in het programma Een Thuis voor iedereen, via de actielijnen voldoende woonruimte en evenwichtige verdeling en met de woonzorgvisies waarmee gemeenten ook de behoefte aan huisvesting voor arbeidsmigranten in kaart brengen.

Het wetsvoorstel Goed Verhuurderschap geeft gemeenten een verbeterd instrumentarium om op te treden tegen ondermaatse huisvesting, maakt het mogelijk dat gemeenten straks kwaliteitseisen kunnen stellen aan verhuurders van huisvesting voor arbeidsmigranten én introduceert een eis dat arbeidsmigranten straks een zelfstandig en schriftelijk contract krijgen voor de huisvesting. Tot slot verbetert de huurpositie door het vormgeven van een doelgroepcontract. Dit loopt mee in een breder wetsvoorstel rondom Tijdelijke Verhuur.

Verplichte certificering van uitzendbureaus

Een ander belangrijk instrument dat voortkomt uit de aanbevelingen van de commissie- Roemer is de invoering van een verplichte certificering van uitzendbureaus die naast de werkgever soms ook de huisvester van arbeidsmigranten zijn. In het stelsel van verplichte certificering voor uitzendbureaus, dat door SZW wordt uitgewerkt, worden waarborgen opgenomen voor deugdelijke huisvesting van werkenden, waaronder arbeidsmigranten.

Doel certificeringsstelsel

Het verplichte certificeringsstelsel heeft meerdere doelen. Allereerst wil het kabinet de positie van arbeidskrachten beter beschermen. Het staat voorop dat een groep werkgevers goed omgaat met de arbeidskrachten in uitzend-situaties (onder wie arbeidsmigranten). Maar de kwalijke situaties, waarin te veel arbeidskrachten in uitzendsituaties verkeren, moeten zo snel mogelijk gestopt worden. Daarnaast wil het kabinet een gelijk speelveld voor uitzendbureaus waarborgen. Onder andere door ervoor te zorgen dat partijen die zich niet aan de regels houden van de markt worden geweerd.

Eisen

Om in aanmerking te komen voor een certificaat moet een uitzendbureau laten zien dat het zich aan de regels houdt. Uitzendbureaus worden periodiek gecontroleerd, op onder andere betaling van het juiste loon en het juist doen van belastingaangifte. Ook moeten uitzendbureaus een verklaring omtrent het gedrag (VOG) hebben, een waarborgsom van € 100.000 betalen en gecertificeerde huisvesting aanbieden. Als een uitzendbureau zijn certificaat verliest, mag het niet meer op de markt opereren.

Samenwerking tussen overheid en sociale partners

Het kabinet heeft bij de uitwerking van het certificeringsstelsel nauw samen-gewerkt met sociale partners uit de Stichting van de Arbeid en de uitzend-branche. Het stelsel wordt publiek-privaat, waarbij sociale partners een rol krijgen in de uitvoering van het stelsel. De Nederlandse Arbeidsinspectie zal toezien op de naleving van de certificeringsplicht en daarvoor wordt struc-tureel €10,5 miljoen voor uitgetrokken. Op dit moment zijn er zo'n 15.000 uitzendbureaus in Nederland en naar verwachting zal de certificeringsplicht vanaf 2025 gaan gelden.

Wet Goed Verhuurderschap

Bij het verhuren van woon- of verblijfsruimten vinden misstanden plaats zoals discriminatie, intimidatie of het vragen van te hoge huren.

Om excessen tegen te gaan en de toegankelijkheid tot betaalbare woningen te vergroten, werkt het ministerie van BZK aan het wetsvoorstel Goed Verhuurderschap. In dit wetsvoorstel krijgen gemeenten de taak om de landelijke algemene regels, over het gedrag van verhuurders en verhuurbemiddelaars te handhaven. Daarnaast krijgen gemeenten de mogelijkheid om te sturen via een gebiedsgerichte verhuurvergunning. Dit is voor alle huurders (zeker in een overspannen woningmarkt) goed nieuws en de verwachting is dat met name ook de huisvesting voor arbeidsmigranten kwalitatief zal verbeteren.

Financiële dekking PvA Arbeidsmigratie 2023-2026

Programma Veiligheid	2023	2024	2025	2026
Versterking handhaving en toezicht (variant - 1 fte)	99.000	99.000	99.000	99.000
Dekking	99.000	61.000	64.000	63.000
Benodigd	0	38.000	35.000	36.000

Programma meedoen	2023	2024	2025	2026
Inzet buurtmaker*	35.000	35.000	0	0
Dekking	35.000	35.000	0	0
Benodigd	0	0	0	0

Programma Economie	2023	2024	2025	2026
Inzet coordinator	50.000	33.660	33.660	33.660
Dekking	50.000	0	0	0
Benodigd	0	33.660	33.660	33.660

Totaal financiële dekking	2023	2024	2025	2026
Budget	184.000	167.660	132.660	132.660
Dekking	184.000	96.000	64.000	63.000
Benodigd	0	71.660	68.660	69.660

*Inzet Buurtmaker in 2023 en 2024 is gedekt in de huidige begroting.

In 2024 wordt het project Buurtmakers geëvalueerd. Op basis daarvan volgt financieringsaanvraag voor 2025 en 2026